

Olsztyn, 22 października 2018 r.

PS-VI.431.1.33.2018.SM

Pani
Barbara Krasowska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Lidzbarku Warmińskim

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko – Mazurskiego nr FK-IV.0030.552.2018 z dnia 2 lipca 2018 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Stella Maścianica – główny specjalista, kierująca zespołem inspektorów,
2. Agnieszka Pastuła – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, mającym siedzibę pod adresem: ul. Akacjowa 7, 11 – 100 Lidzbark Warmiński. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 11 lipca 2018 roku i zakończono w dniu 13 lipca 2018 roku. Zakres kontroli obejmował formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.), zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. Nr 272 poz. 1608), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. MOPS / Ośrodek / kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, ul. Akacjowa 7,
2. Kierownik / Kierownik MOPS / Kierownik kontrolowanej jednostki – co oznacza: Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim – panią Barbarę Krasowską,
3. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim,

4. Statut – co oznacza: Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim,
5. plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2017 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia zespół inspektorów odnotował w rejestrze kontroli prowadzonym przez Ośrodek. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Barbary Krasowskiej – Kierownika MOPS, w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio przez Kierownika oraz zatrudnionych w Ośrodku asystentów rodziny.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA KONTROLI

1. Dokumenty organizacyjne jednostki:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, utworzony na mocy uchwały Nr X/50/90 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 20 lutego 1990 r., jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński. Kontrolowana jednostka działa na podstawie:

- Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, przyjętego Uchwałą NR BR.0007.81.2011.EK Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 26 października 2011 r., który zmieniany był dwukrotnie Uchwałami Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim tj.: Uchwałą NR OR.BR.0007.61.2012.EK z dnia 12 września 2012 r. oraz Uchwałą NR XXXV/280/2017 z dnia 29 marca 2017 r. /**akta kontroli str. 3-23/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim, wprowadzonego Zarządzeniem nr OZ.0122.13.2016.BK Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 22 listopada 2016 r. /**akta kontroli str. 25-47/**.

Kontrolowana jednostka, zgodnie z zapisem § 2 pkt 15 Statutu, realizuje zadania własne gminy w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Gminny Program Wspierania Rodziny:

W toku kontroli zespół inspektorów ustalił, że zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, w okresie objętym kontrolą, realizowane były 3 – letnie gminne programy wspierania rodziny tj.:

- 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 przyjęty Uchwałą NR V/32/2015 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 25 lutego 2015 r. /**akta kontroli str. 49-65/**,
- 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 przyjęty Uchwałą NR L/398/2018 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 28 lutego 2018 r. /**akta kontroli str. 67-85/**.

Za cel główny w/w programów zostało przyjęte: wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny w zakresie zaspokajania indywidualnych potrzeb jej członków, ochrony jej praw i podmiotowości poprzez systemowe działania zapewniające: bezpieczeństwo socjalne i poprawę jakości życia rodzin mieszkających w Lidzbarku Warmińskim. Natomiast cele szczegółowe programu to:

- poprawa funkcji społecznych (socjalnych) rodzin, szczególnie tych niewydolnych wychowawczo, będących w kryzysie, zagrożonych marginalizacją, poprzez działania interwencyjne i wczesne reagowanie,
- zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny, stymulowanie jej rozwoju i funkcjonowania w społeczeństwie poprzez: działania edukacyjne, profilaktyczne, informacyjne, szeroką współpracę instytucji,
- zmiana samoświadomości i przyzwyczajzeń poprzez promocję i upowszechnienie wiedzy dotyczącej zdrowego stylu życia (w tym dotyczącej uzależnień) oraz prozdrowotnych wzorców zachowań.

W związku z powyższym stwierdzono, że kontrolowana jednostka realizuje obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. **Zatrudnienie i kwalifikacje asystentów rodziny:**

Inspektorzy ustalili, że w okresie poddanym kontroli, w Ośrodku na stanowisku asystenta rodziny zatrudnionych było łącznie sześć osób. W czasie, w którym realizowane były czynności kontrolne, zadania asystenta wykonywały trzy osoby, w tym dwie w wymiarze całego etatu, natomiast jedna na umowę zlecenie, w ramach realizowanego przez Ośrodek projektu „*W Rodzinie Moc i Siła*”.

Ustalono, że wszystkie ww. osoby posiadały odpowiednie kwalifikacje do wykonywania pracy asystenta rodziny, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kontrola akt osobowych pracowników wykazała natomiast, że nie zweryfikowano, czy osoby zatrudnione na stanowisku asystenta spełniają wszystkie wymogi określone w art. 12 ust 1 pkt 2 – 4 ustawy, zgodnie z którymi asystentem rodziny może być osoba, która:

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Kierownik GOPS dopełniła ww. obowiązku w czasie trwania czynności kontrolnych poprzez przyjęcie od aktualnie zatrudnionych asystentów stosownych oświadczeń, w związku z czym odstąpiono od wydania zaleceń w tym zakresie. Jednocześnie, w ramach bieżącego instruktarzu, kontrolujący wskazali Kierownikowi, iż zatrudnienie osoby do pracy na stanowisku asystenta winno być każdorazowo poprzedzone przeprowadzeniem weryfikacji, czy spełnia ona wszystkie wymogi kwalifikacyjne określone w ustawie.

Z informacji przedłożonej przez Kierownika wynika, że w okresie objętym kontrolą, Ośrodek stwarzał asystentom rodziny, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 176 pkt 2 i 4 a ustawy, możliwości podnoszenia ich kwalifikacji /**akta kontroli str. 87/**.

Na podstawie informacji udzielonych przez asystentów rodziny oraz analizy ich akt osobowych, zespół inspektorów stwierdził, że asystenci podnoszą swoje kwalifikacje w obszarze pracy z dziećmi lub rodziną także we własnym zakresie.

4. Formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych:

- Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

Jak wynika z informacji udzielonych przez Kierownika /akta kontroli str. 89/, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologa, który świadczył swoje usługi na terenie kontrolowanej jednostki raz w tygodniu, w ramach zawartej z Ośrodkiem umowy zlecenia. Ponadto pomoc psychologa oraz pedagoga zapewniana była rodzinom, które są uczestnikami projektu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „W Rodzinie Moc i Siła”, realizowanego przez MOPS w okresie od 01.09.2017 r. do 31.08.2018 r. Uczestnicy w/w projektu mieli także możliwość skorzystania z konsultacji i porad dietetyka. Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że mieszkańcy gminy korzystali także z porad specjalistów na terenie Lidzbarka Warmińskiego zatrudnionych w poradni psychologiczno – pedagogicznej (psycholog, pedagog), szkołach (pedagog), punkcie konsultacyjnym przy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (psycholog).

- Terapia i mediacje

Na podstawie przedłożonej przez Kierownika informacji /akta kontroli str. 89-91/ stwierdzono, że Ośrodek nie zapewniał pomocy w formie mediacji (w przypadkach tego wymagających, rodziny korzystały ze wsparcia psychologa).

Rodziny, w których występują problemy związane z uzależnieniem od alkoholu, mogły skorzystać z pomocy terapeutów uzależnień w Punkcie konsultacyjnym Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Poradni Uzależnień funkcjonującej przy szpitalu miejskim. W ww. placówkach, osoby borykające się z problemem uzależnienia, mogły przejść terapię uzależnień, natomiast członkowie ich rodzin uzyskać porady i wsparcie.

W przypadku jednej rodziny zapewniono pomoc terapeuty w sprawie dotyczącej nadużyć seksualnych w stosunku do małoletniego dziecka.

- Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Z informacji udzielonej przez Kierownika kontrolowanej jednostki wynika, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, gdyż zgodnie z oświadczeniem Kierownika, nie było takiego zapotrzebowania.

- Pomoc prawna, w tym w zakresie prawa rodzinnego

Ustalono, że Ośrodek nie zapewniał pomocy prawnej dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych we własnym zakresie. W przypadku wystąpienia takiej potrzeby, rodziny mogły uzyskać bezpłatną poradę prawną radcy prawnego zatrudnionego w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim oraz prawnika

zatrudnionego w punkcie konsultacyjnym Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych /**akta kontroli str. 91/**.

▪ Objęcie rodziny wsparciem asystenta

Ustalono, że w 2017 roku wsparciem asystenta rodziny objęte były łącznie 33 rodziny, natomiast w 2018 roku – 28.

Kontrolujący poddali szczegółowej analizie dokumentację 16 rodzin, które współpracowały z asystentem w okresie objętym kontrolą.

Na podstawie udzielonych wyjaśnień i analizy dokumentacji ustalono, że informacje o tym, iż rodzina przeżywa kryzys i wymaga wsparcia, pochodziły głównie od pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku oraz, sporadycznie, od kuratorów bądź pracowników szkoły. Stwierdzono ponadto, że w okresie poddanym kontroli, 13 rodzin było zobowiązanych przez sąd do podjęcia współpracy z asystentem, a jedna rodzina objęta była wsparciem asystenta w ramach ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W przypadku trzech rodzin współpracujących z asystentem dzieci przebywały w pieczy zastępczej.

Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że w każdej rodzinie, z chwilą powzięcia informacji o pojawieniu się trudności w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny Ośrodka przeprowadzał wywiad środowiskowy, zgodnie z art. 11 ustawy. W wywiadach pracownik socjalny formułował wnioski do Kierownika o przydzielenie rodzinie asystenta, zaś Kierownik dokonywał akceptacji podpisując się pod wnioskiem pracownika socjalnego.

Zespół inspektorów nie był jednak w stanie zweryfikować powyższej informacji w oparciu o analizę prowadzonej w tym zakresie dokumentacji, gdyż w przypadku 10 rodzin, Kierownik nie przedstawiła kontrolującemu wywiadów środowiskowych, w których udokumentowana byłaby procedura przyznania rodzinie asystenta zgodnie z ustawą. Poproszona o wyjaśnienie przyczyn powstania tej nieprawidłowości Kierownik stwierdziła, że *„wywiady środowiskowe w rodzinach, które otrzymywały wsparcie asystenta rodziny były sporządzane, ale ich gromadzenie odbywało się w dokumentacji pracownika socjalnego. (...) Biorąc pod uwagę upływ czasu i fakt, że dokumenty, po kilku latach przekazywane są do archiwum, dokumentacja wydaje się być niepełna”* /**akta kontroli str. 93-99/**.

W toku kontroli stwierdzono także, że następowały nawet kilkumiesięczne przerwy w pracy asystenta z rodziną, co wynikało z braku zapewnienia stałości zatrudnienia pracowników na tym stanowisku. Ustalono, że w takich przypadkach z chwilą przydzielenia rodzinie kolejnego asystenta, nie zachowywano procedury określonej w ustawie.

Uznać należy, że przeprowadzenie wywiadu środowiskowego stanowi obowiązkowy etap procedury przydzielenia rodzinie asystenta. Winien więc stanowić istotną i integralną część dokumentacji prowadzonej w zakresie pracy z daną rodziną także z uwagi na to, że w kontrolowanej jednostce, to właśnie w wywiadzie środowiskowym pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny, formułuje wnioski o przydzielenie rodzinie asystenta, natomiast Kierownik takiego asystenta przydziela. Powyższe może skutkować niedostateczną wiedzą Kierownika Ośrodka oraz asystenta na temat obszarów wymagających pracy z rodziną, a także powodów, dla których daną rodzinę takim wsparciem objąć należy.

W oparciu o analizę dokumentacji pozostałych sześciu rodzin stwierdzono, że pracownik socjalny sporządzał wywiad środowiskowy, w których dokonywał także analizy sytuacji

rodziny i jeżeli wynikało z niej, że wymaga ona wsparcia asystenta, formułował wnioski o zasadności przydzielenia jej asystenta, zaś Kierownik Ośrodka akceptował jego wnioski. Każda z szesnastu rodzin wyraziła pisemną zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny.

Rodzaj i sposób prowadzenia dokumentacji w zakresie pracy z rodziną, poza wskazaną w ustawie, nie został określony przez Kierownika w sposób formalny w żadnym dokumencie. Jak wynika z analizy dokumentacji poddanej kontroli, pierwszym dokumentem znajdującym się w teczkach każdej rodziny współpracującej z asystentem był dokument pn. *Sytuacja rodziny wnioskowanej do objęcia wsparciem asystenta rodziny* sporządzany przez pracownika socjalnego. Jak wynika z wyjaśnienia Kierownika, zawierał on informacje o rodzinie pochodzące z wywiadu środowiskowego i stanowił analizę sytuacji rodziny. Stwierdzono, że dokumenty te nie zawierały daty sporządzenia, kontrolujący nie mogli jednoznacznie stwierdzić, kiedy dokładnie były tworzone **/akta kontroli str. 93-98/**. W przypadku pozostałej dokumentacji prowadzonej w zakresie pracy z rodziną, zdarzało się, że brakowało dat jej powstania oraz podpisu osoby ją sporządzającej. Kierownik odnosząc się do tej kwestii wyjaśniła, że „*brak podpisu osoby sporządzającej i daty na dokumencie jest niedopatrzeniem, które nie powinno się wydarzyć. Jednakże zauważyć trzeba, że dokumenty ułożone są chronologicznie i znajdują się w teczkach określonego asystenta. Zatem można określić przybliżoną datę i autora dokumentu.*” **/akta kontroli str. 99/**.

Prowadzenie dokumentacji w zakresie pracy z rodziną jest jednym z ustawowych zadań asystenta i stanowi źródło wiedzy na temat min. sytuacji rodziny, podejmowanych przez asystenta działań i efektów pracy. Zatem, dokumentacja ta powinna być prowadzona w sposób rzetelny, niepozostawiający żadnych wątpliwości co do czasu jej powstania i jej autora (nadmienić tu należy, że z jedną rodziną często pracował więcej niż jeden asystent), co zostało omówione z Kierownikiem, w ramach bieżącego instruktazu, w czasie trwania kontroli.

Zespół inspektorów ustalił, że asystent prowadził następujący rodzaj dokumentacji:

- *kwestionariusz rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny*, w którym opracowywany był także *plan pracy z rodziną*,
- *okresowa ocena sytuacji rodziny*,
- *dziennik pracy z rodziną*,
- *ewidencja godzin pracy*.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji, zespół inspektorów stwierdził, iż plany pracy z rodziną tworzone były na określony czas – w zależności od asystenta – osobno na każdy miesiąc pracy, bądź na dłuższe okresy czasu (np. rok). W przypadku sześciu rodzin **/akta kontroli str. 93-98/** stwierdzono, że następowały okresy, w których praca z rodziną prowadzona była bez planu, gdyż asystent nie sporządzał kolejnego planu w sytuacji, gdy poprzedni już nie obowiązywał. Ponadto ustalono, że w przypadku sześciu rodzin **/akta kontroli str. 93-98/**, nie było potwierdzenia, że plan został opracowany we współpracy z rodziną i pracownikiem socjalnym, do czego zobowiązuje art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, natomiast w przypadku dwóch rodzin **/akta kontroli str. 93-98/** we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy. W przypadku czterech rodzin **/akta kontroli str. 93-98/** stwierdzono, że plan nie zawierał daty utworzenia, ani podpisu żadnej z osób go tworzących.

Przyczyną powstania powyższych nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów, jak również brak rzetelności w prowadzeniu dokumentacji oraz niedostateczny nadzór Kierownika nad pracą asystentów w tym zakresie. Konsultacja planu pracy z rodziną,

10,10,10

pracownikiem socjalnym, a w przypadku dzieci przebywających w pieczy, także z koordynatorem pieczy zastępczej, ma na względzie zapewnienie spójnego systemu wsparcia i oddziaływań różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka. Brak koordynacji tych działań spowodować może, że podmioty te będą realizowały w tej samej rodzinie sprzeczne i wzajemnie wykluczające się działania, co nie pozwoli na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów w zakresie poprawy sytuacji rodziny.

W tworzonych planach pracy z rodziną określone były:

- działania służące poprawie sytuacji rodziny,
- terminy realizacji działań,
- rezultaty podjętych działań.

Stwierdzono także, że w przypadku trzech rodzin /akta kontroli str. 93-98/, okresowa ocena sytuacji rodziny nie była dokonana w terminach określonych w ustawie. Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku. Stwierdzono także, że okresowe oceny sytuacji rodzin dokonywane przez asystenta – w przypadku sześciu rodzin – nie były przekazywane Kierownikowi Ośrodka, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

Przyczyną powstania tych nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów, jak również brak rzetelności w prowadzeniu dokumentacji oraz niedostateczny nadzór Kierownika nad pracą asystentów w tym zakresie. Dokonywanie okresowych ocen sytuacji rodziny ma na celu min. dokonanie analizy, czy prowadzona praca przynosi zakładane efekty i czy nie należy dokonać zmian w zakresie stosowanych metod. W przypadku nieprzekazywania ww. ocen przez asystenta, Kierownik może nie posiadać stosownej wiedzy na temat aktualnej sytuacji rodziny i zasadności prowadzenia w niej dalszej pracy przez asystenta.

W odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób realizowany jest obowiązek monitorowania sytuacji i funkcjonowania rodziny przez asystenta po zakończeniu z nią współpracy, wynikający z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, Kierownik oraz asystenci poinformowali, że po zakończeniu pracy z rodziną asystenci nadal utrzymują z nią kontakt, odwiedzają ją w miejscu jej zamieszkania. Ze złożonych wyjaśnień i analizy dokumentacji wynika, że prowadzony monitoring nie jest jednak dokumentowany. W ocenie zespołu inspektorów brak udokumentowania w/w czynności może rodzić wątpliwość, czy zostały one faktycznie dokonane. W związku z tym, że prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną jest ustawowym obowiązkiem asystenta, należy dokumentować działania podejmowane w ramach monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów, zaś niewypełnianie tego obowiązku skutkuje brakiem kompleksowej wiedzy na temat aktualnej sytuacji rodziny.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji prowadzonej przez asystenta w zakresie pracy z rodziną kontrolujący stwierdzili, że udziela on rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i zgodnie z zadaniami określonymi w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności koncentrując się na:

- udzielaniu rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, poprzez nabywanie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem domowym, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych,
- udzielaniu rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci, polegających min. na wskazywaniu sposobów rozwiązywania bieżących trudności

- wychowawczych, poszerzaniu wiedzy rodziców na temat potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i emocjonalnych dzieci,
- wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, w tym również z dziećmi,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym prowadzących do poprawy warunków bytowych,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty, towarzyszeniu rodzinom w trakcie wizyt,
- wzmacnianiu aktywności zawodowej i motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielaniu wsparcia dzieciom – pomocy w odrabianiu lekcji, poszukiwaniu i rozwoju pasji i zainteresowań, wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego.

W toku kontroli ustalono, że asystenci rodziny uczestniczyli w spotkaniach *Zespołu Interdyscyplinarnego*, o którym mowa w art. 9 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, spotkaniach grup roboczych, a także współpracowali z jednostkami administracji rządowej, samorządowej i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

▪ Organizowanie spotkań dla rodzin (grupy wsparcia, grupy samopomocowe)

Z informacji udzielonej przez Kierownika wynika, że na terenie Gminy Miejskiej Lidzbark funkcjonuje grupa wsparcia dla osób uzależnionych AA, w spotkaniach której uczestniczą także członkowie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Inne grupy wsparcia oraz grupy samopomocowe na terenie Gminy nie funkcjonują i nie były podejmowane przez Ośrodek próby utworzenia takich grup.

3. Placówki wsparcia dziennego:

W toku kontroli ustalono, że na terenie Miasta Lidzbark Warmiński funkcjonują placówki wsparcia dziennego tj.:

- Świetlica Parafialna prowadzona przez Parafię Rzymskokatolicką Św. Andrzeja Boboli w Lidzbarku Warmińskim, w formie opiekuńczej i pracy podwórkowej – statutowa liczba miejsc 30,
- Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza „Przytulisko” działająca przy Parafii św. Piotra i Pawła w Lidzbarku Warmińskim, prowadzona przez Caritas Archidiecezji Warmińskiej z siedzibą w Olsztynie, w formie opiekuńczej i specjalistycznej – statutowa liczba miejsc 20,
- Środowiskowy Ośrodek Profilaktyczno – Terapeutyczny "Promyk", prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej w Lidzbarku Warmińskim, w formie opiekuńczej i specjalistycznej – statutowa liczba miejsc 30.

/akta kontroli str. 101-103/.

4. Rodziny wspierające:

Z przedłożonej przez Kierownika kontrolowanej jednostki informacji wynika, że żadna z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w okresie poddanym kontroli, nie była objęta wsparciem rodziny wspierającej oparciu o zawartą z gminą umowę, o której mowa w art. 31 ust 1. Kierownik wskazała, że w pięć rodzin znajdujących się w kryzysie wspierana jest przez rodziny spokrewnione lub zaprzyjaźnione, jednakże rodziny te nie wyrażają zgody na sformalizowanie pełnienia tego rodzaju funkcji poprzez zawarcie stosownej umowy /**akta kontroli str. 103/**.

5. Uwagi i wnioski

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że rodzinom przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych MOPS zapewnia dostęp do różnych form wsparcia. Niemniej rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny i podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności do określonych w ustawie form wsparcia, w szczególności: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, organizacji spotkań rodzin, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Przeprowadzona kontrola wykazała liczne nieprawidłowości w zakresie prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną. Prowadzenie dokumentacji jest jednym z ustawowych zadań asystenta i stanowi źródło wiedzy na temat min. sytuacji rodziny, podejmowanych przez asystenta działań i efektów pracy. W przepisach zostało także określone jak powinna przebiegać procedura kierowania do rodziny asystenta i jaka dokumentacja, w tym zakresie, winna być prowadzona. Zatem, dokumentowanie pracy z rodziną winno być prowadzone w sposób rzetelny i zgodnie z obowiązującymi przepisami. W opinii kontrolujących na podniesienie poziomu rzetelności w zakresie prowadzenia ww. dokumentacji wpłynąć może ustalenie przez Kierownika, w drodze stosownego zarządzenia, rodzaju (tym samym jej ujednoczenie) i sposobu jej prowadzenia.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniem, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Przestrzegać procedury przydzielania rodzinie asystenta określonej w art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wzmóc nadzór Kierownika w tym zakresie. **Termin realizacji – na bieżąco.**
2. Rzetelnie prowadzić dokumentację dotyczącą pracy z rodziną. Wzmóc nadzór Kierownika w tym zakresie. **Termin realizacji – na bieżąco.**
3. Plan pracy z rodziną opracowywać i realizować w konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz, w sytuacjach tego wymagających, koordynatorem pieczy zastępczej oraz dokumentować ten fakt. Wzmóc nadzór Kierownika w tym zakresie. **Termin realizacji – na bieżąco.**

4. Dokonywać oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku i następnie przekazywać ją Kierownikowi, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Wzmoc nadzór Kierownika w tym zakresie. **Termin realizacji – na bieżąco.**
5. Dokumentować monitorowanie funkcjonowania rodziny przez asystenta po zakończeniu z nią współpracy, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonka-Kustrat
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA
Stella
Agnieszka Pastuła

Stella
GLÓWNY SPECJALISTA